

Handreiking Mannenemancipatie

Mannenemancipatie, wat is dat eigenlijk? Want emancipatie, dat is toch iets voor vrouwen? Absoluut niet. Want of het nu gaat om herverdeling van arbeid en zorg, vaderschap, geweld, seksualiteit of seksuele diversiteit, de veranderende positie van jongens en mannen speelt vrijwel altijd een belangrijke rol. In het werken naar gelijkwaardige en rechtvaardige sekseverhoudingen, is door de vrouwenbeweging veel bereikt. Toch loopt dit deels vast op de rol en positie van mannen. Oók mannenemancipatie is nodig om te komen tot een verruiming van genderbeelden en normen, tot een herverdeling van betaalde en onbetaalde (zorg)arbeid, om gezonde en veilige seksuele relaties vorm te geven, en om iets te doen aan de rol die geweld speelt in het leven van zowel vrouwen, kinderen als mannen.

De weg naar gendergelijkheid loopt deels vast op de rol en positie van mannen

Mannenemancipatie gaat over de veranderende rol en positie van jongens en mannen en nieuwe invullingen van mannelijkheid

Mannenemancipatie gaat over het verbeteren van de mogelijkheden die mannen hebben om zich in veiligheid, vrijheid en gelijkwaardigheid ten volle te kunnen ontwikkelen. Bij mannenemancipatie wordt gezocht naar nieuwe positieve en diverse invullingen van mannelijkheid en het verruimen van de rollen die stereotypisch worden toegeschreven aan jongens en meisjes, mannen en vrouwen. Hierin

wordt gestreefd naar een herwaardering van zogenoemde 'mannelijke' en 'vrouwelijke' kwaliteiten, zowel individueel als in de wereld om ons heen. Daarnaast wordt expliciet gezocht naar manieren om jongens en mannen te betrekken bij de emancipatie van vrouwen, die zonder een actieve bijdrage van jongens en mannen onmogelijk voltooid kan worden. Mannenemancipatie draagt dus bij aan de wederzijdse verandering van sekseverhoudingen en het transformeren van (opvattingen over) mannelijkheid en vrouwelijkheid.

De hedendaagse positie van jongens en mannen

Mannen hebben nog steeds tal van maatschappelijke privileges maar het leven van mannen heeft ook een prijs: ze leven minder lang, lijden aan depressies, zoeken minder hulpverlening op, hebben last van eenzaamheid en hebben meer drank-, drugs- en andere verslavingen. Bovendien krijgen mannen langzaam maar zeker last van de wet van de remmende voorsprong: ze vinden het moeilijk hun plek te vinden in veranderende sekseverhoudingen: de traditioneel mannelijke rol van beschermer en kostwinner is aan het verdwijnen, vrouwen doen het steeds beter in het onderwijs en op de arbeidsmarkt en als opvoeder is de rol van mannen nog vaak onduidelijk. Er is veel verwarring onder mannen: wat wordt er nu van hen verwacht, waarmee kunnen ze hun bestaan zin, betekenis, voldoening en plezier geven?

Al deze onderwerpen samen werpen een interessant licht op de rol van jongens, mannen en mannelijkheid in de maatschappij, en op de maatschappij zelf.

Mannen hebben niet alleen problemen, maar zijn ook betrokken bij de grote problemen in de wereld. Soms gaat het bij maatschappelijke problemen expliciet over jongens of mannen, zoals bij de discussie over achterblijvende, onder-presterende en uitvallende jongens in het onderwijs, over de rol van vaders in de opvoeding, of wanneer het gaat over overlast gevende jongens op straat. Meestal komt de rol van jongens en mannen echter zijdelings in beeld en is de aandacht meer gericht op andere zaken: emancipatie van vrouwen en meisjes, integratie, participatie, criminaliteit en veiligheid, criminaliteit, het glazen plafond, alcohol en drugs, homoseksualiteit, risicovol verkeersgedrag, terrorisme, diversiteit, enzovoorts. Veiligheid, oorlog, armoede, uitsluiting, maar ook de financiële crisis en milieucrisis hebben direct en indirect veel te maken met de rol van jongens en mannen in deze wereld, met de manier waarop zij gesocialiseerd worden, hoe zij hun problemen zien en denken te moeten oplossen en met de invullingen en betekenissen die aan mannelijkheid worden gegeven.

Mannenemancipatie geeft een (deel)antwoord op deze vragen en maatschappelijk problemen en draagt daardoor duidelijk niet alleen bij aan de emancipatie van vrouwen. Want ook mannen hebben zelf veel te winnen bij het emancipatieproces.

Mannelijkheid als deel van
het probleem, mannen als
deel van de oplossing

Nieuw perspectief op mannelijkheid voor de 21e eeuw

Het leven heeft mannen veel meer te bieden dan zij zich nu vaak realiseren. Mannenemancipatie biedt een mogelijkheid om de beperkende codes van mannelijkheid en wat het betekent om een 'echte man' te zijn te doorbreken. Binnen mannenemancipatie wordt er gezocht naar nieuwe positieve en diverse invullingen van mannelijkheid en de rollen die stereotypisch worden toegeschreven aan jongens en meisjes, mannen en vrouwen. Mannenemancipatie is een kans voor mannen om bij te dragen aan sociale rechtvaardigheid en een eind te maken aan genderongelijkheid. Genderongelijkheid is nog steeds een groot probleem in onze samenleving en in de persoonlijke levens van jongens, meisjes, mannen en vrouwen. Mannenemancipatie is een manier om niet meer bij te dragen aan dit probleem, maar een onderdeel te zijn van de oplossing.

Binnen de mannenemancipatie staat een emancipatoir perspectief op de ontwikkeling van jongens en mannen centraal. In dit perspectief worden dwarsverbanden worden gelegd tussen domeinen (o.a. onderwijs, opvoeding, arbeidsleven, gezinsleven, hulpverlening) en worden verbindingen gecreëerd tussen thema's (Geweld & Veiligheid; Arbeid & Zorg; Seksualiteit en Seksuele Diversiteit). Dit zijn centrale thema's en domeinen maar niet de enige. Het is belangrijk oog te houden voor alle mogelijke thema's en domeinen in de samenleving waar mannenemancipatie een rol kan spelen. Een cruciaal element in mannenemancipatie is het doorbreken van traditionele rolpatronen en normen binnen relaties, gezin, familie en in de samenleving. Als ook het stimuleren van reflectie op de

identiteitsbeleving of het zelfbeeld en gedrag van mannen met als doel persoonlijke ontwikkeling, bewustwordingen bredere maatschappelijke ontwikkeling. Dit perspectief biedt ingangen om effectiever werk te kunnen maken van de grote maatschappelijke problemen van deze tijd. Mannenemancipatie is nodig om tot en zinnig en veilig perspectief op de rol van jongens en mannen – en hun relaties met vrouwen–te ontwikkelen. Waarbij wordt uitgegaan van gezamenlijke vooruitgang en een constructieve bijdrage van mannen aan de wereld.

Het is de hoogste tijd mannen serieus te nemen als mens, als partner, als ouder, als opvoeder, als vriend, als verzorger, als mantelzorger, als werknemer, als collega, als kostwinner, als mens. Mannen kunnen en moeten de kans nemen hun volledig menselijk potentieel te ontwikkelen, om zich te bevrijden van het knellend, beperkend en destructief harnas dat mannelijkheid wordt genoemd. Om zich als volwaardig mens te gaan zien, om zichzelf niet alleen te zien als producenten, geldverdieners en consumenten, maar ook als gelijkwaardige partners in liefde, zorg en opvoeding, om hun rol als vaders, verzorgers en opvoeders serieus te nemen.

Verschillen tussen mannen: diversiteit en intersectionaliteit

Mannen zijn onderling enorm verschillend, je kan dus niet zomaar over mannen als een eenduidige categorie spreken. Het maakt nogal wat uit of je als man homoseksueel of heteroseksueel bent, of je zwart bent of wit, oud of jong, arm of rijk. De verschillen tussen mannen hebben ook weer te maken met opvattingen over mannelijkheid; tussen mannen onderling spelen onrechtvaardige sekseverhoudingen ook een rol. Mannenemancipatie is te zien als een proces van inclusie: uitgaan van de diversiteit onder mannen in plaats van hen te reduceren tot eenduidige categorie, en tegelijk zoeken en streven naar verbinding. Als gesproken wordt over mannenemancipatie, moet altijd aandacht gehouden worden voor de diversiteit onder mannen. Reduceer mannen, net zo min als vrouwen, niet tot één groep. Intersectionaliteit is ook binnen mannenemancipatie een kernbegrip. En onder andere leeftijd, seksuele voorkeur, etniciteit en religie zijn hierin belangrijke factoren.

Solidariteit met vrouwen(emancipatie)

Gendergelijkheid kan pas werkelijk bereikt worden naast vrouwen ook mannen zich er sterk voor maken. Zonder actieve medewerking, een actieve bijdrage van mannen kan deze niet voltooid worden. De coalitie van mannenemancipatie en vrouwenemancipatie is van cruciaal belang voor het werken naar daadwerkelijke gendergelijkheid. Het is essentieel om aan te sluiten bij de wereldwijde agenda voor vrouwenrechten en samen te werken met nationale en internationale organisaties gericht op vrouwen- en LHBT-emancipatie. Ook in situaties waar het nadrukkelijk gaat om de noden en behoeftes van mannen, is het noodzakelijk om in het oog te houden of het niet de emancipatie van vrouwen benadeeld. Mannenemancipatie en vrouwenemancipatie gaan hand in hand. Het is belangrijk dat mannen en vrouwen samenwerken en het is belangrijk dat mannen hierin leren van de rijke geschiedenis van de vrouwenbeweging. Mannen moeten, samen met vrouwen, betrokken zijn bij het streven naar gelijke sekseverhoudingen en daar hoort onlosmakelijk ook het verbeteren van de rechten, gezondheid, veiligheid en het welzijn van vrouwen en meisjes bij. Het is hierin essentieel dat

mannen een actieve solidariteit uitdragen voor de strijd van vrouwen voor gelijke rechten, kansen en behandeling wereldwijd.

De cijfers

Mannenemancipatie speelt in verscheidene thema's een belangrijke rol. Cijfers laten dit ook zien. Download hiervoor de *Infographic Mannenemancipatie* op de website van Emancipator.

Meer lezen?

Wilt u meer lezen over mannenemancipatie? Emancipator heeft een handelingsperspectief ontwikkeld met achtergrondinformatie over mannenemancipatie en de thema's: Arbeid & Zorg, Geweld & Veiligheid, Seksualiteit en Seksuele Diversiteit. Kijk op de website www.emancipator.nl voor meer factsheets, infographics en informatie over experts en publicaties en organisaties op het terrein van Mannenemancipatie

Bronnen

Harthoorn, H.E. (2015). *Quicksan Mannenemancipatie 2.0*. Amsterdam: Emancipator

Scambor, E., Wojnicka, K., & Bergmann, N. (Ed.) (2012) *The Role of Men in Gender Equality–European strategies & Insights*. Luxembourg, Publication Office of the European Union.

Bettio, F., Sansonetti, S. (ed.) (2015). *Visions for Gender Equality*. Luxembourg, Publication Office of the European Union.

Colofon

Auteurs: Hanna Harthoorn en Veerle Weustink

Downloaden: www.emancipator.nl

Amsterdam, juni 2016

©Emancipator, voor mannen en emancipatie, 2016

Deze publicatie is mede mogelijk gemaakt door financiering van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.